

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ТА ЛІНГВОПРАГМАТИЧНЕ ВИВЧЕННЯ МОВНИХ ОДИНИЦЬ

УДК 811.111'42

АНТОНОВА М.Ю.

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

ФУНКЦІЇ СПОЛУЧНИКІВ У СТРУКТУРІ ПЕРЕЛІЧУВАЛЬНИХ РЯДІВ (НА МАТЕРІАЛІ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ)

У статті розглянуто синтаксичні особливості перелічення в економічному дискурсі. Зокрема, досліджено функції сполучників у структурі перелічувальних рядів.

Ключові слова: економічний дискурс, перелічення, копулятивний зв'язок, синтаксична функція, сполучник.

Антонова М.Ю. Функции союзов в структуре перечислительных рядов (на материале экономического дискурса).

В статье рассматриваются синтаксические особенности перечисления в экономическом дискурсе. В частности, исследованы функции союзов в структуре перечислительных рядов.

Ключевые слова: экономический дискурс, перечисление, копулятивная связь, синтаксическая функция, союз.

Antonova M.Yu. Functions of conjunctions in the enumerative blocks (on the material of economic discourse). The syntactic peculiarities of enumeration are considered on the material of economic discourse. Moreover, the article addresses functions of conjunctions within the enumerative blocks.

Key words: economic discourse, enumeration, copulative link, syntactic function, conjunction.

Мета дослідження полягає у виявленні синтаксичних особливостей перелічення в економічному дискурсі. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення такого **завдання**, як: дослідження функцій сполучників у структурі перелічувальних рядів.

Об'єктом дослідження є перелічення в економічному дискурсі, а **предметом** вивчення – функції сполучників у структурі перелічувальних рядів.

Актуальність зумовлено встановленням функцій сполучників у структурі перелічувальних рядів на матеріалі економічного дискурсу, що відповідає сучасній лінгвістичній тенденції до вивчення мовних одиниць у різних типах дискурсу.

Матеріалом дослідження слугує англomовний економічний дискурс.

Синтаксично елементи перелічувальних рядів, граматичним аналогом яких є однорідні члени речення, поєднані копулятивним типом зв'язку [Смирницький 1957, с. 184]. Копулятивний зв'язок може бути як асиндетичним (безсполучниковим), так і вираженим сполучниками сурядності. Останні в нашому матеріалі представлені такими сполучниками: *and, or, but, as well as*. Сполучник *and* в нижченаведених випадках виконує єднальну функцію, *or* – роз'єднувальну функцію, *but* – функцію протиставлення та *as well as* виконує функцію зіставлення [Комарова с. 69; Панкратова 2007, с. 20-23; Смирницький 1957, с. 93-94].

Дослідження матеріалу дало можливість виокремити чотири моделі реалізації копулятивного зв'язку в структурі перелічувальних рядів: 1) вживання одиничного сполучника перед останнім елементом перелічувального ряду; 2) вживання парних сполучників; 3) вживання сполучників для внутрішнього оформлення елементів та 4) асиндетичний зв'язок. Проілюструємо виділені моделі реалізації копулятивного зв'язку.

1. Вживання одиничного сполучника перед останнім елементом перелічувального ряду:

Вживання сполучників *and, or, but* перед останнім елементом позначає завершеність перелічувального ряду.

And: 1) *Through its credit and market risk management activities, the Corporation has been devoting particular attention to those countries that have been negatively impacted by global economic pressure in all three regions where the Corporation has exposure: Asia, Europe and Latin America* [BA 2001, p. 63].

Сполучник *and* замикає трикомпонентний перелічувальний ряд, в якому надається інформація про регіони, де моніторинг країн, що постраждали від світового економічного тиску, є частиною заходів з управління кредитним та ринковим ризиками.

2) *Specialized credit services include asset-backed financing, margin lending, securities lending and project finance [RBC 2008, p. 86].*

Завдяки вживанню сполучника перед останнім елементом перелічення, ряд є завершеним і надає інформацію про існуючі банківські кредитні послуги, а саме: фінансування, забезпечене активами; граничне кредитування; кредитування з наданням цінних паперів в якості забезпечення та фінансування проектів.

3) *The market for private motor-cars, for example, can be broken down into several segments, depending on income levels, family commitments, benefits sought and many other preferences [BNC, GUY 2688].*

У даному випадку відбувається співпадіння граматичної завершеності ряду, вираженої сполучником *and*, із його семантичною нескінченністю, що реалізується вживанням лексеми *other*.

Or: 1) *Credit risk can also arise from operational failures that result in an erroneous advance, commitment or investment of funds [BA 2008, p. 61].*

Останній елемент перелічувального ряду долучається за допомогою сполучника *or*, що вносить відтінок альтернативи при розкритті значення поняття кредитного ризику. Такий вид ризику спричиняють операційні невдачі, які в свою чергу призводять до помилкового авансування, надання або інвестування грошових засобів.

2) *All business activities that are not consistent with our values, Code of Conduct or policies must be avoided [RBC 2008, p. 87].*

Сполучник *or* надає завершеності ряду та поєднує елементи перелічення на умові альтернативи. Елементи перелічення вербалізують види діяльності, від яких банк має відмовитись, а саме: дії, які суперечать цінностям, кодексу ділової етики або принципам банку.

3) *Such business activities include: ...Credit transactions involving undocumented agreements, disbursements or funds transfers [RBC 2008, p. 87].*

Долучаючи останній елемент перелічення, сполучник *or* замикає ряд. Перелічення конкретизує дії банку, яких слід уникати. Мова йде про кредитні операції із залученням незадокументованих угод, сплат або переказів коштів.

But: 1) *At the time of writing, the global financial crisis is already some 14 months old, since beginning in August 2007. It started in weaknesses derived from the US 'sub-prime' housing market (i.e. loans extended to low income or high credit risk individuals), precipitated by the sudden credit-rating agency downgrade of mortgage backed structured-finance instruments (structured bonds that are 'packaged' collections of mortgage loans 'made to order' in terms of level of risk, according to the buyer's 'appetite'; first invented by New York trader 'Lewie' Ranieri in the late 1980s), but then rapidly diffused throughout the financial system [Gills 2008].*

Сполучник *but*, долучаючи останній елемент перелічення, виконує подвійну функцію – надає завершеності ряду і протиставляє останній елемент іншим, підкреслюючи його вагу. Елементи перелічення слугують вербалізації причин виникнення економічної кризи.

2) *Huge swaths of the overextended, overleveraged, and over-reckless, but notably under-regulated financial world were literally teetering on the brink of (self-) annihilation (of capital that is) [Gills 2008].*

Вживання двох сполучників *and* та *but* підпорядковано реалізації двох функцій – замикання перелічувального ряду та його подальший розвиток. Таким чином, сполучник *and* замикає перелічувальний ряд, що складається з трьох елементів, в той час як сполучник *but* додає ще один елемент протиставляючи його попереднім.

2. Вживання парних сполучників:

Парний сполучник *as well as* вживається для зіставлення одних елементів перелічувального ряду з іншими.

As well as: 1) *Trading positions are subject to various risk factors, which include exposures to interest rates and foreign exchange rates, as well as mortgage, equity, commodity, issuer and market liquidity risk factors [BA 2008, p. 84].*

Сполучник *as well as* вживається для зіставлення відсоткового і валютного ризиків з іпотечним, фондовим та товарним ризиками, у поєднанні з ризиками емітента та ліквідності, яких можуть зазнавати торгові позиції.

2) *The sample establishments are drawn from private nonfarm businesses such as factories, offices, and stores, as well as federal, state, and local government entities.* [BLS].

Сполучник *as well as* ділить, як граматично, так і семантично, перелічувальний ряд на дві трикомпонентні частини, зіставляючи інформацію, яка в них надається. Власне, елементи перелічувального ряду конкретизують вибіркові заклади для обчислення статистики. У першій частині елементи перелічення називають види закладів такі, як: заводи, офіси та магазини, а елементи другої частини ряду розподіляють організації за видами власності, а саме: федеральні, урядові та місцевих органів управління.

3. Вживання сполучників для внутрішнього оформлення елементів перелічувального ряду:

Формуючи елементи перелічення сполучник *and* виконує єднальну функцію, в той час як сполучник *or* – роз'єднувальну, долучаючи частини елементів на умові альтернативи.

And: 1) *To mitigate losses in the commercial businesses, we have increased the frequency and intensity of portfolio monitoring, hedging activity and our efforts in managing the exposure when we begin to see signs of deterioration* [BA 2008, p. 61].

Сполучник *and* формує перший елемент перелічувального ряду, поєднуючи два прикметники з метою надання ваги означуваній дії. Перелічення слугує вербалізації заходів зменшення витрат у сфері торгового підприємництва, відповідно до яких банком збільшується частотність та інтенсивність моніторингу портфелю, хеджування та вміння вчасно скерувати зусилля на подолання витрат у випадку появи ризику невиконання зобов'язань позичальника.

2) *In our domestic consumer credit card business, we have implemented a number of initiatives to mitigate losses including increased use of judgmental lending, adjusted underwriting, account and line management standards, particularly in higher-risk geographies, and increased collections staffing levels* [BA 2008, p. 61].

Сполучник *and* поєднує частини третього елементу перелічувального ряду. Елементи перелічення називають способи зменшення витрат, що впроваджуються банком. Йдеться про категоричне кредитування, злагожену оцінку платоспроможності позичальника, впровадження стандартів управління рахунками та кредитними лініями.

2) *Job losses were widespread across the major industry sectors, with large declines occurring in manufacturing, professional and business services, and construction* [BLS].

Сполучник *and* поєднує частини другого елементу перелічувального ряду. В цілому, перелічення конкретизує галузеві сектори (виробництво, професійні і ділові послуги та будівництво), в яких втрата робочих місць була найвідчутнішою.

Or: 1) *Such business activities (...that are not consistent with our values, Code of Conduct or policies must be avoided) include:...Direct financing of companies manufacturing equipment or material for nuclear, chemical or biological warfare, landmines or cluster bombs* [RBC 2008, p. 87].

Перший елемент перелічувального ряду розгалужується з утворенням підрядного ряду. В обох рядах сполучник *or* вживається для внутрішнього формування елементів перелічення. У даному випадку вербалізуються дії, яких банк має уникати, а саме: пряме фінансування компаній, які виготовляють обладнання або матеріал для війн з використанням ядерної, хімічної або біологічної зброї, мін або касетних бомб.

2) *Operational risk is the risk of loss or harm resulting from inadequate or failed internal processes, people and systems or from external events* [RBC 2008, p. 100].

У першому вживанні сполучник *or* поєднує елементи перелічувального ряду на умові альтернативи. Перелічення описує значення поняття операційного ризику узагальнюючи основні його причини, а саме: невдалі або такі, що не відповідають вимогам внутрішні процеси, людський фактор і системні або зовнішні перешкоди.

3) *Over the course of a year, the size of the nation's labor force and the levels of employment and unemployment undergo sharp fluctuations due to such seasonal events as changes in weather, reduced or expanded production, harvests, major holidays, and the opening and closing of schools* [BLS].

У вищенаведеному випадку для внутрішнього формування елементів перелічувального ряду використовуються два сполучники *or* та *and*, перший з яких вносить відтінок альтернативи. Перелічення називає фактори, що впливають на кількість робочої сили та рівень зайнятості і безробіття в країні впродовж року.

4. Асиндетичний зв'язок:

Безсполучниковий зв'язок є носієм відкритості перелічувальних рядів.

Most of the Whitlam reforms – Medibank; university expansion; the creation of our national cultural institutions; the expansion of the welfare state; the initiation of indigenous land rights; the passage of the Racial Discrimination Act – made Australia a distinctly better place [Manne].

Відсутність сполучників вносить відтінок незавершеності та відкритості перелічувального ряду. В цілому, елементи перелічення інформують щодо реформ проведених прем'єром міністром, які покращили життя Австралії. Також у даному випадку констатуємо накладання перелічення на риторичну фігуру ретардації (*suspense*).

Висновки. У результаті дослідження матеріалу було виявлено чотири моделі функціонування сполучників у структурі перелічувальних рядів. Відповідно, сполучники *and*, *or*, *but* вживаються перед останнім елементом перелічувального ряду для надання йому завершеності. Парний сполучник *as well as* вживається для зіставлення одних елементів перелічення з іншим. Сполучники *and* та *or* також вживається для внутрішнього оформлення елементів перелічувального ряду. В той час як, відсутність сполучників вносить відтінок незавершеності та відкритості перелічувального ряду.

Перспективою подальших досліджень може слугувати вивчення семантичних особливостей перелічень в економічному дискурсі.

Література

- Комарова З.Д. Функционально-грамматическая синонимия предлогов и союзов в подязыке информатики [Електронний ресурс] / З.Д. Комарова, С.В.Краев. – С. 65-75. – Режим доступу : <http://www.lib.csu.ru/vch/093/64.pdf>
- Панкратова Т.В. Сочинительные союзы “а”, “но” (“and”, “but”) в русских и английских синонимичных и изоморфных синтаксических конструкциях: автореф. дис. на соискание уч. ступени канд. филол. наук: спец. 10.02.19 “Теория языка” / Панкратова Татьяна Викторовна; Пед. ин-т. ФГОУ ВПО “Южный федеральный университет”. – Ростов-на-Дону, 2007. – 23 с. *Смирницкий А.И.* Синтаксис английского языка / А.И. Смирницкий. – М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1957. – 286 с. *BA 2008.* Bank of America. Annual Report. 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://media.corporate-ir.net/media_files/irol/71/71595/reports/2008_AR.pdf *BA 2001.* Bank of America Corporation. Annual Report. 2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://media.corporate-ir.net/media_files/irol/71/71595/reports/2001_ar.pdf *BNC.* British National Corpus. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/> *BLS.* Bureau of Labor Statistics U.S. Department of Labour. The Employment Situation: June 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bls.gov/news.release/archives/empst_07022009.pdf *Gills Barry K.* The Swinging of the Pendulum: The Global Crisis and Beyond [Електронний ресурс] / Barry K. Gills. – Режим доступу: <http://www.stwr.org/global-financial-crisis/the-swinging-of-the-pendulum-the-global-crisis-and-beyond.html> *Manne R.* Comment. Rudd's Collapse [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.themonthly.com.au/node/1681/page/5> *RBC 2008.* Royal Bank of Canada. 2008 Annual Report. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.annualreports.com/Company/2058>

УДК 811.111'37

БОТВІНКО-БОТЮК О. М.*(Національний університет водного господарства та природокористування)***СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИСЛОВЛЕНЬ ПРЕЗИРСТВА**

У статті досліджуються стилістичні засоби, які використовуються у висловленнях презирства. Автор розглядає інверсію, риторичне питання, перепит, іронію, повтор, буквализм, метафору, порівняння, гіперболу. З'ясовано прагматичний потенціал зазначених засобів.

Ключові слова: висловлення презирства, інверсія, риторичне питання, перепит, іронія, повтор, буквализм, метафора, порівняння, гіпербола.

Ботвінко-Ботюк Е. Н. **Стилистические особенности высказываний презрения.** В статье исследуются стилистические средства, использующиеся в высказываниях презрения. Автор рассматривает инверсию, риторический вопрос, переспрос, иронию, повтор, буквализм, метафору, сравнение, гиперболу. Определен прагматический потенциал указанных средств.

Ключевые слова: высказывания презрения, инверсия, риторический вопрос, переспрос, ирония, повтор, буквализм, метафора, сравнение, гипербола.

Botvinko-Botiuk O. M. **Stylistic peculiarities of utterances of contempt.** The article deals with the stylistic devices used in utterances of contempt. The author examines inversion, rhetorical question, echo question, irony, repetition, literalism, metaphor, simile and hyperbole. The pragmatic potential of the given devices has been defined.

Key words: utterances of contempt, inversion, rhetorical question, echo question, irony, repetition, literalism, metaphor, simile and hyperbole.